ЦИЈЕНА 2.— ДИНАРА

Поштарина плаћена у готовом

GLAS

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA OKRUG BANJA LUKU

GODINA V. | БАЊА ЛУКА, 10. јануара 1947. | Број 2 (82)

Широке народне масе у заједници са народним властима, с контролним органима учиниће да се влада прехране оствари, да се корисно искористи сваки килограм житарица. То је једна нова побједа у развитку наше народне привреде.

Правилном расподјелом расположивих залиха жита омогућиће се извршење плана прехране

У подизању и развитку наше индустрије и привреде уопће, у раду на свим секторима живота, осигурање и организација прехране је основно и стално актуелно питање, основна полуга за подизање свих других дјелатности. Са постављањем на нове темеље цјелокупне привреде у нашој земљи и питање прехране широких слојева становништва постављено је на нове, демократске основе. Позват је биједни и несигурни економски положај широких маса радног народа у старој Југославији, као и у свим земљама гдје власт не држи у рукама радни народ. Експлоататорска, неправедна и непланска економска политика народних режима у старој Југославији није водила уопће рачуна о прехрани широких слојева становништва, о куповној моћи радника и сељака, о осигурању прехране у случају неродице, суше и т. д. У економској политици наше народне власти огледа се и њена дубока демократичност, њени напори у интересу широких радних маса града и села за осигурање прехране и поред свих тешкоћа, сваком радном човјеку. Позвала расподјела прехране једна је од основних особина наше нове народне привреде. Сва привредна добра у нашој земљи служе само радном народу и расподјела свих добара, у овом случају намирних артикала неће се према удјелу и залагању појединца у обнови и изградњи земље. С друге стране правилном и планском расподјелом прехране осигуравају се сваком радном човјеку основни услови за његов даљњи рад и развитак. И зато је питање прехране ушло у оквир привредног плана, а остварењем тога плана учвршћују се темељи за развитак свих осталих привредних грана.

И поред тешкоћа, које су се неминовно морале показати у првим послијератним годинама, и поред суше која је почињала те тешкоће, наше народне власти до сада су успјешно рјешиле осигурање прехране у свим крајевима наше земље. То осигурање прехране, у првом реду житарицама, народне власти рјешиле су правилном и планском расподјелом намирница, искоришћењем откупа вишкова, благовременим пребацивањем вишкова из житних у пасивне крајеве. Народне власти путем евиденције рјешавале су питање потреба становништва нарочито воћења рачуна о оном дијелу радних људи који су непосредно запослени на важним радовима у обнови и изградњи, у водизању индустрије и транспорта. То искуство примјенише се у расподјели прехрамбених артикала и ове године. Престанком свих испорука житарица пострадалим крајевима Европе, прехрана у нашој земљи мора ове године да се ослони на властите снаге, те и ради тога народне власти улажу све напоре на спровођењу контроле исхране. Двогодишња суша претстављала је лани и ове године једну тешкоћу више у расподјели и осигурању житаница. За осигурање прехране у свим нашим крајевима и за правилно искоришћење приноса из житородних крајева и ријечних долина потребно је да се што тачније установи који крајеви могу да се сами снабдијевају, гдје и колика је потребна помоћ у житарицама. Поред тих општих података о стању у појединим крајевима, потребно је одмах приступити тачној евиденцији и категоризацији становништва у појединим граду и селу. Сваки килограм жита мора бити правилно искоришћен и зато карте за снабдијевање треба према правилнику да одреде категоризацију сваког појединца, да се правилно искористе све расположиве количине

За осигурање прехране народне власти провеле су и у току прошле јесени обавезан откуп бијелих житарица и кукуруза. Значај откупа вишкова у оквиру општег привредног плана састоји се у искоришћењу вишкова за расподјелу прехране и онемогућавању злоупотреба у шпекулацији са житарицама. Поред обавезних вишкова произвођачима су остављени на располагање и слободни вишкови за тржиште. Да би се осигурала довољна количина брашна сваком потрошачу у граду, народне власти приступиле су провођењу пописа залиха жита и осталих намирница код сваког појединца. Откуп жита наишао је у већини на пуни одзив и разумијевање сиромашнијих и средњих сељака. Међутим, у току кампање откупа показале су се неке и мање неправилности, које су богатији сељаци настојали да искористе и искориштавали да на све могуће начине не изврше обавезу откупа. На неким срезовима бањалучког округа као Кључ и Мркоњићград није се уопће приступило обрачунавању вишкова бијелих житарица, јер се без провјеравања узимало да су ти срезови потпуно пасивни у бијелим житарицама. Често нису биле упућене све искоришћене површине појединог домаћинства већ само онај проценат који је власник заснјао, што је знатно утицало на смањење количине откупа. Приликом обрачунавања вишкова неки мјесни народни одбори остављали су произвођачима јечам и раж за сточну храну, док је за исту предвиђен само кукуруз. У обрачунавању количина за откуп код појединих категорија многи мјесни одбори остављали су произвођачима на располагање највеће количине које су предвиђене у тим категоријама, иако постоји у појединој групи максимална и минимална граница између којих треба да се одреди количина слободних вишкова. Код одређивања количине жита које остају домаћинствима за прехрану у великом броју случајева остављене су претјеране количине бијелих жита. Како је допринос кукуруза подбацио, дешавало се да су мјесни народни одбори остављали нетакнуте обрачуне бијелих житарица, а обрачунавали мање количине кукуруза за откуп. Неким домаћинствима остављен је кукуруз за товљење свиња које су већ биле дорасле за кланје. До сада скоро нигдје није била спроведена контрола мељаве т. ј. оних количина жита које се у млиновима узимају као џјам, а које подлијежу обавезном откупу. Укланању те грјешке треба приступити не свим срезовима. На срезу Бос. Градишка у вријеме откупа на трговишту се налазила велика количина хљеба од бијелих житарица изван сваке контроле, те су на тај начин прошле изван евиденције веће количине бијелих житарица. Неки мјесни и сресни народни одбори још ни до данас нису послали планске снабдјевености у којима се износи стварно стање прехране на њиховом подручју. Током прошле јесени учињено је више грјешаца са сезонским радницима који су били уписани у задруге и на селу и у граду иако су били запослени. Поједине задруге нерентабилно су расподјељивале примљене количине намирница, а исто тако неуредно подносе обавезне извјештаје. Ни једна задруга у Лакташима није послала обавезан извјештај. Кулаци на селу готово су редовно настојали да искористе и искориштавали изговор о суши и о слабом приносу да прикрију извјесне количине жита. И поред чињенице да је лањске године цијена житарица била иста у пољеђе као и у јесен, кулачки елементи су прикривањем жита настојали да омету провођење плана прехране радног становништва, да омету осигурање стаје прехране сиромашних домаћинстава на селу. Они су тим покушали да омету подизање и развитак сиромашних домаћинстава, њихово економско осамостаљење и неовисност од разних шпекулантских арабљивачких елемената. Они су поред тога покушали да одврате извјестан број средњих и сиромашних сељака од предавања обавезног откупа, да преко разних лажних парола смање економски и остали значај откупа. С друге стране приоберзјански и шпекулантски елементи у граду настојали су да нагомилају што веће количине жита, да прикупе у своје руке што више житног приноса и на тај начин сакриј од народних власти и од правилне расподјеле што веће количине вишка, те да у току зиме и прољећа продају то жито по што вјећој цијени. Током откупа откривено је на нашем округу више таквих случајева, гдје су разни шпекулантски и приоберзјански елементи на сакривеним тржиштима настојали да купе жита по вјећој цијени у циљу препродаје.

До сада су органи народне власти углавном завршили откуп на свим срезовима и подносили извјештај о постигнутим резултатима. Да би се уклониле грјешке које су учињене током откупа и да би се онемогућило било какво прикривање и расипање жита, контролни органи извршиће не само ревизију поднесених података него и стварно стање на терену. У вези свих тих проблема, на иницијативу Контролне комисије Б. и Х. сазвана је 4. о. мј. конференција руководиоца и службеника Окружног народног одбора, претставника Градског и Среског народног одбора, Окружног задружног савеза и синдиката, ради формирања окружне поткомисије за преглед количина житарица и за подношење тачне евиденције прехране на свим мјесним подручјима. Инспектор Контролне комисије Б. и Х. друг Латифић Алија прочитао је реферат о значењу провођења контроле исхране и детаљно објаснио питања која су непосредно у вези са радом поткомисије. Сваки члан пот комисије извршиће контролу на подручју једног среза на тај начин што ће руководити екипом помоћу којих ће се и вршити контрола. У свом дјеловању контролни органи треба да се руководе у првом реду потребом што бржег рада, да се у што је могуће краћем року спроведе ефикасна контрола. На широким конференцијама приликом прегледа залиха, широке радне масе на селу треба да указују на оне који настоје да шпекулишу са основним питањем наше привреде, са провођењем плана прехране. Широке народне масе у заједници са народним властима, с контролним органима учиниће да се план прехране оствари, да се увози што мање жита на поједина подручја, да се корисно искористи сваки килограм житарица. То је једно једна нова побједа у развитку наше народне привреде.

На скупштини Народног фронта у Приједору изабрани су делегати за Први конгрес НФ-а Босне и Херцеговине

4. јануара 1947. године одржана је скупштина Народног фронта у Приједору на којој је присуствовао и друг Симо Комленић, претсједник Окружног одбора НФ-а.

Послије поднесеног реферата друга Пере Гајића, секретара Среског одбора НФ-а о раду као и о стању благиће, прешло се на дискусију у којој је друг Симо Комленић дао директиве за даљњи рад и критички се осврнуо на све досадашње недостатке и пропуште. Затим су делегати из Козарске Паланчишта, Дракотиње и рудника Љубије објавили такмичење осталим мјестима на културно-просвјетном пољу и наплати пореза.

На крају су изабрани делегати за Први земаљски конгрес Б. и Х. који ће се одржати у Сарајеву.

Стево Маријановић

На свим теренима техничких база на бањалучком округу изграђено је 50 посто порушених кућа, а у појединим селима и 100 посто

Изградња спалених и порушених кућа на бањалучком округу народне власти и грентовске организације су прије ослобођења. Но интензивна изградња развила се тек почетком 1946 године. Када су створена потребна новчана и материјална средства и извршена коначна организација ове радове. Да би се куће што прије изградиле организоване су техничке базе, које су на свом конференцијама за референтом техничких база при Градевинском одјељењу Окружног народног дома у Бањој Луци израдиле коначне планове радова.

Важно је истаћи да многе од ових база почетком радова нису тачно испитале колико је у појединим селима њиховог подручја уништено кућа и у коју мјери, што је знатно отежало њихову брзу изградњу. Из тога неке техничке базе нису у радовима имале довољно самоиниціативе, већ су и у отнијим својим пословима чекале директиве, што је такође успоравало радове. Због ових и сличних ствари неке су базе подбациле у своме раду јеко нису имале конкретних отнетних, као што је то случај с техничком базом у Српцу, која је предвидјела, да ће у 1946 години изградити све порушене куће, а у ствари јој није све изграђена за коначно уселење. Исто се у овом случају радило већином о старим употребљивим кућама, које је требало размонтирати и преселити на друго мјесто. Узрок овоме је і недовољна пажња і помоћ техничких народних власти као і грентовских организација које су се требале више заложити у овом послу. Насупрот овоме неке техничке базе су дале врло добре резултате. Једна од ових мреža од 20ти техничких база показала се као врло добар систем рада организације. Базе су биле оформљене: за срез бањалучки, омарски і лакташки са сједиштем у Бањој Луци, затим у Приједору, Бос. Дубици, Бос. Новом, Бос. Градишци, Српцу Прњавору, Котор Варошу, Кљуču, Мркоњићграду і Санском Мосту. У раду многих од ових база било је уздан неправилности. На примјер, у Омарској бази је изграђивала куће једна запослеиија на државној жељезници коју су тамо добијали своју плаћу і бијо у могућности да сами изграде себи кућу ili da bar дјелимично учествују у изградњи. Дешавало се і то да база плаћа мајстору наднице који гради своју кућу. У Српцу база је плаћала по 200.— динара за превоз буради с водом, а успостављање пумпе кошта свега око неких 700.— динара толико дакле, колико се плаћало за три і по буреta воде. Можемо помити колико се морало довест, буради воде за гашење креча і колико се за ниј платило новца. Поред овога, како су добиле упутиве да се испомоћ може давати само у материјалу, неке базе су ову испомоћ давале і у новцу і поставдале остављале да се сами бринуо о изградњи својих кућа.

Но і поред ових неправилности у раду, према стварном стању изграђених радова куће, најсиромашнија довршене су. Тако је на подручју Козаре потпуно довршено 1.802 куће. За ову изградњу комисија за обнову Козаре купила је 3.000.276 кубних метара дске 384 кубна метра летве, израдила 5.173 прозора, 2.480 врата і т. д. Набавила 2.200.000 комада сриева, 1 million 808.000 комада цигле, 26.806 килограма екера. Поред горњих количина і саме су базе за себе набављале і поручивале материјал.

Поред добијених аконтација које износе по појединим базама од 1 million до 6.000.000.— динара базе су помоћи і народне масовне организације, које су на добровољној основи уцјелале і прикупиле грађу за і саме куће изграђивале.

Коликі су коначні успјеси које су постигле техничке базе најбоље ће се видјети ако упоредимо сфре порушених кућа са сиframa до сада изграђених

Техничка база	Потр. пор.	Подигнуто 1945. год.	Подигнуто 1946. год.	Остаје да се подигне
Bosanski Novi	2.097	1.040	665	400
Приједор	715	235	381	112
Босанска Дубица	4.232	1.101	637	1.000
Бос. Градишка	1.740	560	45	200
Лакташі	570	147	70	100
Србац	120	—	83	37
Прњавор	523	—	427	60
Котор Варош	617	—	360	200
Мркоњићград	1.421	175	413	713
Кљуč	3.477	2.032	522	1 075
Сански Мост	2.778	1.181	841	220
Омарска	930	362	112	350
Бања Лука			70	150

О резултатима борбе против неписмености

Од ослобођења до данас на пољу народног просвјешивања учињено је више но што је учињено за цијело вријеме постојања старе Југославије.

Ненародним режимима старе Југославије није требао просвјешен народ, који се не би дао подјармљивати и безочно експлоатисати, зато се просвјешивању широких народних маса није посвећивала никаква пажња, но напротив разним уредбама о школовању отежали је тај рад. Колико је наша данашња власт истински народна, колика је њена демократичност, јасно се види у брзи и настојању да просвјета постане што брже саобразна широких народних маса. Наша народна власт не страхује од просвјешеног народа но тежи да у што скорије времену отклони неписменост — тешко наслеђе из старе Југославије како би читав народ могао што боље и више да учествује у економском уздизању и у рјешавању свих политичких и друштвених питања наше земље.

Овакав рад наше народне власти почео је још у Н. О. борби преко анадфабетских течајева, читалачких група, предавања, културних приредаба, дилетантских група и хорова, а настављено се још интензивније по ослобођењу.

Основни задатак народног просвјешивања — ликвидација неписмености је предуслов за даље просвјешивање и оспособљавање широких радних маса да учествују у што бржој изградњи и обнови наше земље, је предуслов за стицање образовања, за подизање стручних кадрова, за усавршавање народне власти, за материјално благостање које пружа могућности опет даљег културног уздизања радног народа.

Схватајући важност овог задатка, овогодишња зимска кампања народног просвјешивања на нашем округу потпомогнута је свестрано од наших народних власти. Пружено је довољно потребног материјала како би се рад у анадфабетским течајевима несметано развијао. Резултати тога рада, али не коначни, јер се свакодневно оснивају нови течајеви, на нашем округу по срезовима су слиједећи:

1. Бања Лука — град 54 течаја са 1.026 полазника
2. Бања Лука — срез 84 течаја са 2.135 полазника
3. Приједор 93 течаја са 2.520 полазника
4. Бос. Нови 60 течаја са 1.760 полазника
5. Бос. Дубица 40 течаја са 1.[illegible] полазника
6. Бос. Градишка 22 течаја са [illegible] полазника
7. Сански Мост 89 течаја са 2.300 полазника
8. Кључ 57 течаја са 2.215 полазника
9. Мркоњић 70 течаја са 2.0[illegible] полазника
10. Котор Варош 57 течаја са 1.419 полазника
11. Прњавор 56 течаја са 2.0[illegible] полазника
12. Омарска 41 течај са 1.300 полазника
13. Србац 45 течаја са 950 полазника
14. Лакташи 61 течај са 2.005 полазника.

Како се види према наведеним подацима на нашем округу образовано је свега 829 анадфабетских течајева са 23.692 полазника ове године, док је у 1939 години у цијелој старој Југославији било свега 557 течајева, а описмењено свега 28.627 полазника.

Ова велика разлика најбоље сведочи о томе шта се чинило раније на народном просвјешивању, а шта се чини данас.

Поред свег рада поједини срезови као Бос. Градишка, Бос. Дубица и Омарска нису довољно схватили важност овог задатка, нису довољно убјеђивали о потреби ликвидирања неписмености, нису добро организовали рад анадфабетских течајева. Ако се што прије отклоне грјешке, ако се координира рад са антифашистичким организацијама, народним и просвјетним властима на сузбијању неписмености отклонићe се до сада учињене грјешке.

На анадфабетским течајевима треба створити љубав према књизи, љубав за сазнањем, оспособити полазнике да у свакодневном животу користе стечено знање, па преко читалачких група и течајева виши образовања пружити им могућност све већег просвјешивања и културног уздизања.

Савлађујући тешкоће при организовању течајева треба истрајати до краја, треба имати на уму важност самог задатка од чијег успјешног рјешења зависи обнова и изградња наше земље, треба водити борбу против неписмености до краја, не задовољава ући се до сада постигнутим резултатима.

КУЛТУРНИ ПРЕГЛЕД

Поводом премијерне претставе комедије „Поп Ћира и поп Спира" на бањалучкој сцени

Народно позориште у Бањој Луци приказало је у уторак, 7. о. мј. Сремчеву комедију »Поп Ћира и поп Спира« по Косоровој драматизацији у режи и Драгутина Беднарског.

У хумористичном роману »Поп Ћира и поп Спира« Стеван Сремац је с успјехом дао читаву галерију добро опажених типова банатског села под крај прошлог вијека, међу којима се својом пластичношћу истичу два попа — поп Ћира и поп Спира, који јасним портретисањем постају жива слика једног једног реда добровољних готована, који своје животни смисао виде једино у добром јелу, пићу и новцу. Оба су ова попа безгранично себични, типични друштвени паразити, који се спокојно и безбрижно тове на јаслама пастве и којима су од силног јела и пића трбуси нарасли до грла, уз то неограничено прождрљиви, а нарочито поп Ћира којему су крофне омиљено јело и који их може по сто колико петоница других, док поп Спира обожује новцу. Уз њих двојицу карактеристична су слика готованских и пљачкашких редова банатскога села њихове попадије — Перса, жена поп Ћире и Сида, жена поп Спире, као и њихове кћерке — тиха и наивна Јула и кавиперастa сеоска господица Меланија.

Попадије су повеле огорчену борбу ко шови да ујагми новога сеоскога учитеља за зета. У ову борбу око зета попадије увлаче и своје кћерке, које занављају до туче, у којој поп Спира избија поп Ћирин зуб. Овај по захтјеву горопадне попадије Персе одлучи да се тужи владици у Темишвару и покаже му избијени зуб, али црквењак Аркадије удеси да оба попа заједно путују у истим колима и научи поп Спиру да у путу украде зуб, а у замотуљак мјесто овога стави коњски зуб, што поп Спира и учини. Пред владиком поп Ћира исказе и образложи цијелу своју тужбу против поп Спире и као доказ предамо замотуљак са зубом, тврдећи да је то његов зуб, јер су је Спира избио. Кад му је владика показао из замотуљка коњски зуб и питао га да ли је то зубља његов, овај је видио да га је лукави поп Спира изиграо и осрамотио, те се на траженје владике наизад измире. Коначно су се измирили и попадије будући да су обадвије добиле зетове — Перса учитеља Петровића, а Сида Шашу, сеоског бирицу.

Ова комедија и поред тога што се њене живе сатире и интриге безбрижних и угојених попова и попадија банатскога села крајем XIX. вијека на крају затуљују и приказују случајностима како би се ипак сачувала коначна добровољност ових готована попова, што је основна одлика Сремчевог патријархалног гледања на његово савремено село и друштво, ипак до крајности разоткрива овај ред попова који се потпуно одродио од широких народних маса и који своје професије гледа у туђу чешћем рађању и умирању у својим парохијама.

Добро сценски приказ и озбиљна интерпретација ове комедије захтијевају пуну студију дијалекатских и жаргонских особина банатскога и бачкога села, на које је Сремац нарочито много полагао а које је донекле и Косор ухватио у своју драматизацију романа. Глумци бањалучког позоришта су овој важност добро уочили и од почетка до краја претставе остали у овом језичном оквиру. Студиозном глумом већине глумаца ефектно је наглашена динамика радње, комика догађаја и жив колорит банатскога села.

У главним улогама су учествовали Станко Бухванац (поп Ћира), Драго Беднарски (поп Спира), Елка Мецол-Петровић (Перса), Маша Миљковић (Сида), Мара Беднарски-Кајгас (Меланија), Тонка Нагиић (Јула) и Илија Петковић (учитељ).

Ђ. Ć.

Građevinsko preduzeće Okružnog narod. odbora u Banjoj Luci na svečan način je proglasilo svoje udarnike

Građevinsko preduzeće u Banjoj Luci je u petak, 3. o. mj. u svojim prostorijama na svečan način proglasilo svoje udarnike. Ovoj svečanosti i manifestaciji radnika građevinske struke prisustvovali su svi radnici i namještenici preduzeća, te povjerenik građevinskog odjeljenja Okružnog narodnog odbora drug Granić, sekretar Mjesnog vijeća drug Buca, kao i članovi Mjesnog odbora saveza građevinara. Prostorije u kojima je obavljeno proglašenje bile su vrlo ukusno ukrašene, a u pročelju istaknute slike maršala Tita i generalisimusa Staljina dekorisane zastavama.

Pretsjednik sindikalne podružnice drug Tuhtan otvorio je svečanost, pozdravio radnike i namještenike preduzeća kao i prisutne pretstavnike ustanova, iznio dnevni red i dao riječ upravniku preduzeća inžinjeru Kovačeviću, koji je u svome referatu iznio rezultate prošlogodišnjeg rada preduzeća, te smjernice u ovoj godini. Drug Kovačević se osvrnuo na osnivanje preduzoća u 1945. godini iznoseći sve poteškoće na koje se naišlo pri samom osnivanju i kasnije u radu kao i neke posebne probleme na koje je preduzeće naišlo. Naglasio je da se u prvom redu oskudijevalo u ljudstvu i stručnim kadrovima, a zatim u potrebnom materijalu, koje nije uvijek bilo dovoljno i na vrijeme. No i pored svih ovih poteškoća na koje se naišlo zahvaljujući požrtvovanosti svjesnih drugova i namještenika, dosadašnji postignuti radni rezultati su zadovoljavajući. Potom je ing. drug Kovačević pročitao imena udarnika. Udarnicima su proglašeni: Maleks Ivan, zidar dvostruki udarnik, zato, što je prebacio normu za preko 70%, Orlando Emil, Tuhtan Celestin, Urban Marko, Cujati Ivan, Urban Josip, Marmelić Andrija, Baretić Ivan i Lipovček Alojz, svi zidari, zato što su u svome radu prebacivali normu. Od nekvalifikovanih radnika proglašeni su kao udarnici: Januš Drago, Prlja Muharem, Useinović Ibro i Lević Muharem. Kao odlični činovnici proglašeni su knjigovođa Slobodan Vasić i glavni kalkulant Indriz Muhzinović. Uz to je velik broj radnika i namještenika pohvalen.

Čitanje imena udarnika i ostalih pohvalenih radnika i namještenika prisutni radnici potratili su s odobravanjem i aplauzom. Ispred udarnika i pohvaljenih radnika zahvalio se drug Mikić Obren i u svome govoru naglasio da će radnici sve od sebe dati kako bi rezultati i uspjesi rada preduzeća u ovoj godini bili još bolji i veći.

Ispred građevinskog odjelienia Okružnog narodnog odbora udarnike i pohvaljene radnike i namještenike pozdravio je povjerenik drug Granić, čestitajući im i pozivajući ih da ulože maksimum truda, svoga znanja i sposobnosti na polju obnove i izgradnje. Također ih je pozdravio i sekretar Mjesnog vijeća drug Buca, zamjenik upravnika preduzeća drug Sobo, te ispred sindikata drug Hadžiavdić.

Drug Sobo je pročitao radnicima i namještenicima čitate govora maršal[a] Tita, održanog uoči nove godine 1947. na ih je pozvao da izvrše postavljene im zadatke. Radnici su pri spomenu imena maršala Tita dugo klicali i aplaudirali dajući time vidnog oduška svojim osjećanjima i obećanje da će izvršiti postavljene im zadatke. Poslije oduševljenih manifestacija maršalu Titu, Jugoslaviji i Narodnoj Republici Bosni i Hercegovini razvila se vrlo živa diskusija u kojoj su sudjelovali mnogi radnici i namještenici iznoseći svoje sugestije za budući rad u ovoj godini. Bilo je riječi o stvaranju novih stručnih kadrova, o vaspitanju omladine i njenom stručnom usavršavanju, o kulturno-prosvjetnom radu i potpunoj likvidaciji nepismenosti među radnicima. Sugestije i prijedlozi radnika bili su vrlo značajni i ostvarljivi, pa će njihovo ispunjavanje biti od osobite koristi kako za samo preduzeće i njegov uspješan rad kao i za svakog radnika pojedinačno.

Ђ. Сијарић:

Разговор у рудничкој јами Раковице

Распјевај се, ти душо неумрла
У јами рудничкој вјечито млада буди!
Сад знам, браћо, сад ми је све јасно, другови, људи,
Из стијена овога угља свјетло ће блиставо да сіа...
О, колику год норму нарачунали у синдикату
Јама ће ова наша још више да да.

Лете ми мисли...
Ко птице лаке стичу крила.
Са хиљаду очију бих, другови, људи, да гледам.
Ено, ноћ је... За сто сред моје собе са друговима сједам,
И све нам руке, све нам ријечи и све ствари у соби
Жарења весела освјетлила.

А некад — ја сам чудну душу имао.
Немирни роб руднички била је она.
Јаму је ову свим клетвама клела.
А сада, другови, она јој постала ко свијет широка.
Сада — она јој, другови, ко дан бијела.

Кажем вам: чудну сам душу некад имао.
О херојству рудара роба вјечито је она сањала.
У љубави ко плима је широка нарастала.
У мржњи —
У мржњи горјела је она ко смола.

А у животу дошло пуно ствари и пуно бола...
Дошла и уска мрачна соба, и завјесе на прозорима.
Па жена и дјеца са све четири стране стола —
Жена од ујтра до ноћи сагнута за другог шила.
Жена рудара роба — и сама роб је била.

Синуће свјетло из угљена, синуће милиони лампиона...
Свјетло из великих жарења добиће и она.

Зборе уз пијук рудари...
Испред њих шинама вагонети језде.
Свјетлом зелено модрим лију по њима лампе
На раскрсницама шкрипну и подигну са рампе.
Гле, како испод њих јаве црвене звијезде.

Засјецн, оштрицо љута у стијену, одјекни јамо дубока!
Знам: сваким ударом биљежим по дјело славно...
Душо ти моја, руко ти моја.
Свјетлом ћемо растјерати море тавно.
И лампионе блиставе ужеги над два јој уморна ока.

Синуће слапови свјетла, сијаће прозори нових творница.
Из димњака електрана дим ће да шиба и куља.
Душо неумрла, свуд ћемо упалит ватре жарења
Над понорима тмица.

Другови, сада по небу сија тушта звијезда...
Ал' радости...
Кад се по земљи нашој жичани сплет заљуља —
Радости — ко звијездано море на небу.
Сијаће на земљи море жарења.

Поклон малопродаваца духана Инвалидском дому у Трапистима

Инвалиди малопродавци духана у Бањој Луци послали су, за божићне празнике 3.500 комада цигарета и једно туце шибица, Дому инвалида, Бања Лука, Траписти.

Испред инвалида Инвалидског дома у Трапистима, управа овога Дома топло се захваљује овим друговима на поклону. Драго нам је што нас се другови из борбе сјећају док ми у нашем дому изучавамо разне курсеве, школу и занате.

Управа Дома ратних инвалида
Бања Лука, Траписти

U 1946 godini omladina banjalučkog okruga pokazala je velike rezultate u obnovi i izgradnji zemlje

Prošla je godina 1946 u kojoj je narodna omladina dala veliki udio u obnovi i izgradnji zemlje. To je godina velikih pobjeda naših naroda u borbi za obnovu porušene i opustošene zemlje. 28 april, »Udarni dan za domovinu«, najbolje je pokazao jedinstvo i spremnost čitavog naroda, kada je 80.217 starijih, mladih i pionira izišlo na popravak cesta, pruga, čišćenje ruševina. Preko 633.355 dobrovolnih radnih dana su dokaz velikog radnog poleta sa kojim je omladina našeg okruga dočekala III. kongres Narodne omladine Jugoslavije. Za podvige koje je omladina činila u toku N. O. borbe i radni heroizam kojega je pokazala u odbrani zemlje Kongres je odao priznanje omladini banjalučkog okruga dodjeljujući joj stalnu zastavicu. Ne samo da je davala svoj doprinos na fizičkim radovima, već je shvatila kao svoj zadatak i kulturno-prosvjetno vaspitanje. Tako je folklorna grupa sastavljena od omladinaca i omladinki sa Kozare i Podgrmeča učestvovala sa svojim programom u Sarajevu, Beogradu i na Kongresu u Zagrebu. Odašiljanjem omladinaca na »Omladinsku prugu« omladina našeg okruga taj zadatak je u potpunosti izvršila. U osam radnih brigada i četiri čete otišlo je 3.270 omladinaca i omladinki. Sa pruge su se vratili novi kadrovi potrebni našoj zemlji. Svima nama služe za ponos proglašenih 93 udarnika i pohvaljenih 162 brigadira. Nova naselja podignuta na dubičkom srezu su pored velikog zalaganja narodne vlasti i stručnjaka djelo naše omladine. Brigada od 100 omladinaca se ostalih srezova radila je na podizanju tih naselja. Na regulaciji rijeke Vrbasa radile je 382 brigadira i izvršili ovaj zadatak za 20 dana izbacivši preko 15.000 kubika zemlje, ma da je taj posao predviđen da se radi sa 300 omladinaca u roku od 40 dana. Vrijednost izvršenog rada iznosi preko 450.000.- dinara. Pored svih ovih uspjeha naimanje je učinjeno na kulturno-prosvjetnom radu. To je grješka koju u buduće ne smijemo dozvoliti. Omladinska organizacija u školama do održavanja sastanka petog plenuma Centralnog vijeća shvatila je kao svoj osnovni zadatak u češće na fizičkom radu a i omladinska rukovodstva u zadnje vrijeme.

Drug Tito u svom novogodišnjem govoru govoreći o zadacima narodne omladine kaže:

»Školsko stručno fizičko i kulturno vaspitanje neka ti bude zadatak, a preostalo vrijeme posveti izgradnji i obnovi naše zemlje! Gradnja novih željezničkih linija, novih puteva, novih fabrika i rudnika, novih zgrada čeka i tvoje učešće 1947. godine«.

Obaveze naše organizacije treba postaviti tako da one sadrže sve te zadaće koje stoje pred našom organizacijom. Da bi naše obaveze bile što bolje naša organizacija i rukovodstva treba da stoje u stalnoj vezi sa narodnom vlasti. Pred nama je novi i veliki zadatak izgradnje omladinske pruge Šumac — Sarajevo. Na našoj omladini leži velika odgovornost za ispunjenje privrednog plana za kojim su ušli naši narodi u 1947 godinu. Neka 875.451 radni dobrovolini dan koji je dala omladina u 1946 godini budu poticaj za nove radne podvige, a iskustvo u radu neka posluži svakom omladincu kako bi što više mogao učiniti na izvršavanju ovih zadataka.

У Орловцима срез приједорски на свечан начин отворен је дом културе

Крајем децембра прошле године извршено је у Орловцима, на приједорском срезу отворене новосграђеног Дома културе. Свечаности су присуствовали многобројни гости из свих села приједорског среза и из града Приједора. Другу Боко Божић поздравио је присутне у име народа Орловца и указао на велике привредне задатке који стоје пред радним људима наше земље у новој години. Члан Окружног народног одбора Томо Мићуњак и претсједник Среског народног одбора Перо Гајић истакли су високу свијест и радни елан народа Орловца што треба да се и даље развија у изградњи и подизању села. У другом дијелу програма, из народног весеља омладина Орловца дала је у новосграђеном дому врло успјелу приредбу.

Народ села Орловца изградио је до сада својим снагама и средствима поред дома културе зграду Мјесног народног одбора и задружну зграду. Премда село Орловац не располаже великим материјалним средствима те није толике економске моћи као многа друга села, народ је самоиницијативно, својим средствима, уз дјелимичну помоћ народних власти и масовних организација до сада подигао три веома важне зграде, улажући у подизању сву своју радну снагу и свој иметак. Народ села Орловца показао је колико се може постићи заједничким радом, колико удружени напори села могу помоћи народним властима у њиховом раду и у ширењу просвјете и културе на селу. То заједничко залагање и радни елан и поред свих тешкоћа и жртава, дало је велике резултате. То залагање даће такве резултате свуда гдје народ са таквим радним еланом приноси на изградњу свога села.

Protunarodno djelovanje pojedinaca u narodnoj vlasti

22 decembra 1946 godine održan je mjesni zbor u Kozici, srez Sanski Most na kome je uzelo učešća oko 500 mještana.

Dnevni red na ovom zboru je bio izvještaj o radu Mjesnog narodnog odbora i zadružnog upravnog odbora. Poslije otvaranja zbora govorio je pretsjednik Sreskog odbora Narodnog fronta drug Zoran Bjelanović. U svom kraćem govoru on je iznio kako treba da radi narodna vlast i kakav treba da bude njen odnos prema narodu. Naročito je istakao demokratičnost naše narodne vlasti. Nakon referata otvorena je diskusija u kojoj je uzelo učešća više drugova. Jefto Tošić iznio je da je u zadruzi platio kilogram šećera 68.- dinara i žalio se Mjesnom narodnom odboru da mu je naplaćeno preko određene cijene. Radi njegove žalbe bio je zatvoren jednu noć u podrumu. Dalje u diskusiji jedan od prisutnih iznio je da su pretsjednik i sekretar mjesnog narodnog odbora u Kozicama potrošili 50 kilograma masti i slanine, te da su prodavali žito koje su trebali dijeliti narodu, a novac su ostavljali sebi. Zoran Bjelanović navodi da je Sreski narodni odbor pozivao mjesni odbor Kozice da primi siemensko žito, a pretsjednik Mjesnog narodnog odbora odbio je to govoreći: »Našem narodu ne treba sjeme, a da nije zakrečeno mi bi ga primili«. Mjesni narodni odbor je zajedno sa zadružnim upravnim odborom određivao cijene pojedinim artiklima zadruge tako da su jedan par viljušaka i kašika koje koštaju 5 dinara prodavali po 12.- dinara, a jeden metar fitilla koji košta 3.50 dinara prodavali su po 23.- dinara što znači sedam puta skuplje nego što vrijedi. Pored toga kilogram šećera prodavan je po 68.- dinara a kada bi ljudi prigovarali zadruzi radi visokih cijena poslovođa Todor Zečević istjerivao ih je iz zadruge. Kosta Šuštum koji je radio u zadruzi prikupio je od naroda 21.000.- dinara i otišao u Dalmaciju da kupi vino. Doslokom iz Dalmacije rekao je da je vino prolio, jako to nije mogao ničim dokazati. Za sve napomenuto odgovorni su i pretsjednik i sekretar Mjesnog narodnog odbora, jer su šćadivali sa zadružnim upravnim odborom.

Kako rad Mjesnog narodnog odbora tako i zadružnog upravnog odbora narod je osudio na zboru i tražio da se krivci predaju nadležnim organima da odgovaraju i da se od njihove vlastite imovine naplati sva pokradena narodna imovina. Na kraju konferencije narod je smjenio pretsjednika i sekretara Mjesnog narodnog odbora i upravni odbor izabravši nove drugove.

Ovakvi slučajevi zahtijevaju od čitavog našeg naroda, od svakog našeg frontovca da više vodi računa o radu vlasti u svome mjestu i da posveti i dadne što više pomoći da bi se otstranile ovakve griješke. Sve ovo pokazuje da mi imamo još pojedinaca u našoj vlasti koji svjesno griješe i žele da tim svojim griješkama ometaju rad naših narodnih vlasti. Pored toga naigore je to što oni koriste položaje na kojima se nalaze u svoje lične svrhe i zato moramo svi poći u borbu protiv ovakvih i sličnih neprijateljskih i špekulantskih tipova.

V. D.

Osuda Sreskog suda u Bos. Novom

Izvjesna šačica protivnarodnih elemenata neće da se pomiri sa današnjim društvenom stvarnošću. Njima ne ide u glavu da više nema trpeza za gotovanje i mljačkaše. Oni sentimentalno uzdišu za prošlošću i u raznim vidovima bijesno rovare protiv narodne vlasti. Nekim od takvih uspjeva ponekad steći povjerenje i svoje položaje koriste za mljačkanje. Samo oni zaboravljaju da narod ne spava kraj izvojevanih tekovina. Suviše su skupo stajale da bismo zanustili budnost. Neiskrenost i podmukla djelovanje ne mogu se umotati u dugoročan plašt nevidljivosti. »Lije lija sli i dolija«...

Eto, to je zaboravio Baktić Muhamed iz Bosanskog Novog. On je svršio medresu, ali poslije je prešao na učiteljsku liniju i u toj funkciji dočekao je i okupaciju. Po oslobođenju bio je primljen za učitelja i rukovodioca analfabetskih tečajeva. Zatim mu povjeravaju dužnost upravitelja doma u Bos. Novom. Sve ovo nije se kosnulo srca pritalenog narodnog neprijatelja. Baktića Muhameda ne interesuje sudbina dječice u domu. On ratnoj siročadi krade riblje konzerve i marmeladu i snabdijeva Fadilu, ženu ustaše Kadića koja te stvari šalje svome mužu u zatvor. Zalazi u ustaške porodice, okuplja ološ u kojem »diže morale« pripovijedajući o skorom dolasku Engleza koji će osloboditi sve one po zatvorima. »Ovo je kommunistička država i ne može dugo opstati« — proricao je Baktić, sokolać bijednike slične njemu. Sa ushićenjem je slušao jedne večeri na sijelu kod Fadile Kadić koja je pokazala revolver i rekla da će se i ona odmetnuti u šumu. Za vrijeme okupacije taj vajni učitelj širio je »prosvjetu« među neukim svijetom sa gatanjima i pročitanjem »zapisa« koje su nosili on i žena.

Zbog ovakovih djela koja su na sudu potpuno dokazana i priznata od strane okrivljenika, sud ga je osudio na deset godina lišenja slobode sa prisilnim radom i tri godine gubitka političkih i građanskih prava nakon izdržane kazne.

Oštrina kazne potpuno je motivisana sa činjenicom da je on sriješi učitelj — intelekualac, koi svjesno primjenjuje svoje obrazovanje u zavođenju svoje okoline i širenju protivnarodnih laži uz najnesnažnije iskorištavanje svog rukovodećeg mjesta.

Matura u zimskom roku na Učiteljskoj školi

Od 27 decembra do 7 januara izvršen je na Učiteljskoj školi u Banjoj Luci diplomski ispit učenika koji su završili četvrti razred. Svih 20 učenika pripušteni su maturi. Pismene teme iz pojedinih grupa na ispitu bile su sljedeće:

Iz pedagoške grupe predmeta: »Vaspitna uloga rada«

Iz srpskog ili hrvatskog jezika: »Književnost »NOB-e«

Iz ruskog jezika: »Nacionalno pitanje u SSSR«.

Uspjeh na ispitu bio je zadovoljavajući. Od pripuštenih ispitu 20 učenika diplomiralo ih je 18 i to: 8 sa vrlo dobrim uspjehom, 7 sa dobrim, 3 sa dovolinim uspjehom. Dvije učenice odbijene su na godinu dana. Srednja ocjena uspjeha je 3.05.

Ova generacija mladih učitelja i učiteljica redovno je pohađala učiteljsku školu 3 i po godine i savladala normalni program uz obostrano napore učenika i nastavnika.

Prof. Neva Murvar

S. SORISOV, ministar poljoprivrede Jakutske Autonomne Republike

Razvitak poljoprivrede u Jakutiji

Široke beskrajne njive. Laki povjetarac nijše zlatno klasje. Čuje se šum motora, brujanje ljudskih glasova. Snažni kombajni kreću se sredinom njiva...

Čitalac bi se iznenadio kada bi znao da slику koju smo opisali nismo vidili ni u Ukrajini, ni na Sjevernom Kavkazu, već u Jakutiji — na 62 stepenu sjeverne širine.

Da, to nije maštanje, već stvarnost. U suvom, hladnom predjelima Jakutije, u zemlji vječnog mraza, gdje se zima proteže gotovo 8 mjeseci, a temperatura vazduha dugo održava na 50 do 60 stepeni, ljudi su naučili da obrađuju zemlju i postignu veliki prinos žitarica, krompira i povrća.

Stanovnici Jakutije počeli su da se bave zemljoradnjom još prije 300 godina. 1646 god. Pantelejko Jakovljev, Ivanko Svjerčkov i Jerofej Hiberov prvi su posijali pšenicu na obalama rijeke Lene. To je pokazalo da je jakutska zemlja plodna. Poljoprivreda se u Jakutiji dugo nalazila u primitivnom stanju: zemlja je obrađivana najprimitivnijim spravama. Drveno ralo, motika — prvi su alati koji su upotrebljavali zemljoradnici. Jakutsko stanovništvo je u večini bijedno živilo.

Jakutija je nekad bila mjesto progona i bijede, bola i nemaštine. U toku 25 godina sikada postaji sovjetske vlasti u Jakutiji nastale su velike promjene u ekonomskom i kulturnom životu.

U poređenju sa 1917 godinom zasijana površina u republici povećala se 6 i po puta. Sijanje žitarica povećalo se 5.9 puta, povrća i krompira — 16 puta.

Sistem kolektivizacije poljoprivrede uvođenje mehanizacije i pojačanje njenog intenziteta. Više od trećine svih kolhoza u republici služe se sada mašinsko-traktorskim stanicama. Na kolhoznim njivama u Jakutiji sada rade kiljede traktora, kombajna, plugova, sijalica, kultivatora i drugih poljoprivrednih mašina.

Neprestani, uporni rad kolhoznika uz pomoć tehnike daje odlične rezultate. Seljak Jakut počeo je da živi mnogo bolje nego ranije, do revolucije. U poređenju sa 1917 godinom površina zasijana pšenicom u republici se povećala 18 puta! Prino se mnogo puta povećao. Evo jednog od mnogobrojnih primjera: prošle godine radna grupa seljaka Jegora Olohčohonova iz kolhoza »Stalinu« u Megino-Kangalskoj oblasti dobila je sa svoga dijela prosječni prinos pšenice tamošnje vrste »Jakutjanka« 35 centi sa svakog hektara.

U velikoj mjeri primjenjuje se agronomska tehnika. Naučna ustanova, selekcione stanice vrše mnogobrojne ogleda za sijanje novih sjemenih i vivaka radnih žitarica, razvijaju nove načine vođenja poljoprivrede.

Prije nekog vremena u Jakutsku je održano savjetovanje naprednih seljaka u republici. Bila je organizovana izložba. Na jednom od diagrama vidjeli smo zanimljive podatke. U toku posljednjih 5 godina u kolhozu »Novi život«, u Megino-Kangalskoj oblasti, prosječan prinos sa hektara je bio 314 centi kupusa, 184 centi kostiavsea, 137 centi paradajza, 174 centi mrkve, 120 centi luka i t. d.

Glavna grana poljoprivrede u Jakutiji je stočarstvo. Republika je bogata dobrim ispašama i livadama koje se plove. To omogućava gajenje stočarstva u velikim razmjerama.

Svaki kolhoz ima, po pravilu, dvije a neki i tri farme za gajenje stoke. U južnim oblastima Jakutija gaje se goveda, konji, ovce, pa i svinje. Na primjer, srednji kolhoz u Olkaminskoj oblasti »Crvena zvijezda« ima 205 komada krupne rogate stoka, 160 konja, 42 ovce i farmu za svinje. Prihodi članova ovoga kolhoza i mnogih drugih kolhoza zadovoljavajući su.

U sjevernim oblastima Jakutije vaoma je razvijeno gajenje jelena i prerada krzna.

Pored zajedničke stoke u kolhozu, svako gazdinstvo ima za svoje potrebe od 3 do 5 krava i sitnu stoku.

U toku posljednjih 15 do 20 godina postignuti su veliki uspjesi u gajenju stoka, zahvaljujući primjeni naprednih zootehnika, selekciji domaće vrste stoke, poboljšanju hrane stoka. Do 1917 godine prijeđeni stoke bio je minimalan zato što je nedostajalo hrane, a bolesnu stoku nisu znali da liječe.

Za vrijeme kosidbe na livadama rade kiljede kosilica. Magazini su puna stotinama hiljada tona sočne hrane. U republici je podignut veliki broj veterinarskih i zootehničkih stanica. 1917 g. u cijeloj Jakutiji postojao je jedan stručnjak za stočarstvo. Sada u republici postoje stotine stručnjaka za stočarstvo sa višim i srednjim obrazovanjem.

Iz godine u godinu povećava se prijeđeni stoka: mnogi kolhozi počeli su da dobijaju prosječno od svake krave mesne vrste do 1000 litara mljeka godišnje, a od pojedinih i do 2000 litara.

Prije sovjetske vlasti velika vačina jakutskog stanovništva živila je u rašćrkanim naseljima, a na sjeveru su živjeli nomadski. Jakuti su još od starih vremena živjeli u zasebnim istorima po obalama jezera i rijeka.

Sada se iz osnove promijenio način života seljaka — Jakuta. On je uvidio da je živiti u kolhozima kudikemo bolje. Posljednjih godina podignuti su nove kolhozna sela sa dobro uređenim kućama za stanovanje, javnim zgradama i zgradama namijenjenim u privredne svrhe, školama, medicinskim ustanovama, klubovima, jaslama, kupalištima, sklad. tričnim centralama itd.

Još veće mogućnosti ukazuju se sovjetskom narodu u novoj pjatijetki. Kao rezultat izvršavanja četvrtog petogodišnjeg plana lišće podignuta poljoprivreda Jakutije na još viši stepen.

Dva uspjela predavanja Narodnog univerziteta u Banjoj Luci

Narodni univerzitet u Banjoj Luci treba da postane jedan od najvažnijih centara kulturno-prosvjetnog i političkog uzdizanja širokih narodnih masa. On je svojim radom u prošlojradnoj sezoni — održavanjem većeg broja predavanja od opšteg interesa, dotrimo dobar obol našim vlastima u njihovim kulturno-prosvjetnim naporima. Ovai svoi zadatak narodni univerzitet u ovoi sezoni treba da ispuni sa još boljim rezultatima. Iz dosadašnja dva održana predavanja — O nacionalnom pitanju — predavao drug Kasim Hadžimustafić i — O opravdanim i neopravdanim ratovima — predavao drug Zdravko Pavlović, kao i iz plana ostalih predavanja koja će se održati, lasno se vidi da je narodni univerzitet pošao dobrim putem i da će se na njemu čuti puna istina po mnogim pitanjima i problemima kulturnog, političkog i socijalno-ekonomskog života o kojima se za vrijeme bivše Jugoslavije nismo mogli dovolino obaviještiti.

U zadnjem predavanju narodnog univerziteta održanom u četvrtak 9. o. mj. »O opravdanim i neopravdanim ratovima« predavač drug Zdravko Pavlović iznio je vrlo bogatu gradu ekonomskih, i socijalno-političkih uzroka u robovlasničkoi, feudalnoj i kapitalističkoi eri ratova, posebno se osvrćući na dva zadnja svjetska rata u fazi kapitalističkog imperijalizma.

Predavač je u kratkim osvrtima i analizama dao istoriiski pregled političkih događaja, osvaličkih aspiracija i borbi za tržištima kapitalističkih zemalja kao uvod u onai prvi Svjetski rat, kada su u neodolivoi žeđi za plačkom kapitalističke zemlje došle do najkrvavijih obračunavanja u kojima su najviše stradale široke radne mase prolijevajući krv za interese kapitalista. Nadalje, drug Pavlović je objasnio ratove i krize kao neminovne pratioce i bolesti kapitalizma. Govoreći o Sovjetskom Savezu naglasio je njegovu borbu za očuvanje mira u Evropi koju jedino mogu da vode prave i istinske demokratije.

Po ovomu predavanju slušaoci su predavaču postavljali razna pitanja te je odvogorima na njih ova tema bila još više upotpunjena i njena grada razjašnjenja.

Narodni univerzitet će svoja predavanja redovito održavati svakoga drugog četvrtka u maloj sali Narodnog pozorišta, pa se pozivaju drugovi da ova predavanja koriste, jer će se na njima naučiti i obaviještiti o mnogim stvarima o kojima bi se inače teže i sporije mogli obaviještiti.

Obaveze AFŽ-a u Banjoj Luci za međunarodni praznik žena 8 mart

Da bi dočekale 8 mart — međunarodni praznik žena, sa što boljim rezultatima rada žene grada Banja Luke uzele su nove obaveze. Žene I. kvarta, koji je najudaljeniji od centra, znajući kolika je hitna pomoć obolima, riješile su da pored ostalih obaveza osposobe sobu za ambulantnu U II. kvartu pored obaveze za što aktivniji kulturno-prosvjetni rad žene će posjetiti sve dječje domove, okupće najmanje 20 žena u četaj opšijh znanja, osposobiti prostorije AFŽ-a u svom kvartu i dati 150 radnih dana u dječiem domu.

U novom Dječiem domu na Petričevcu sašiti sve što bude trebalo za dječi i osnovati zatim biblioteku sa 30 knjiga obavezuju se žene III. kvarta. Osim toga one će još svakodnevno dežurati u dječioj kuhinji za mlijeko.

U IV. kvartu žene su se obavezale otvoriti krojački tečai u Predgrađu i u gradu. Kupiće materijal i sašiti 20 haljina za Dječi dom Rade Vranješević, vodiće brigu o ovom i Segrtskom domu. Kuhati u školskoj kuhinji to je još jedna obaveza, kojom pored ostalih žene ovoga kvarta žele i hoće da pomognu našoj djeci.

Na Starčevici stanovništvo oskudijeva vodom zato su se žene V. kvarta obavezale da će održati jednu predavanje u korist podizanja česme na Starčevici. Svakog mjesečnog dana po deset žena iz ovog kvarta radće na suzbijanju šverca i špekulacije. Za dječiji dom »Kasima Hadžića« i za Segrtski dom od 100 kilograma vune oplešće čarape. Načiće 50 pretplatnika u svom kvartu za »Glas« i »Oslobođenje«. Pojačaće rad čitalačkih grupa i osnovati još tri analfabetska tečaja pored devet koji već rade.

Upisati što više članova u Crveni krst, pojačati kulturno-prosvjetni rad, rasturiti što više štampe, posjetiti Dom staraca, izvršit sve obaveze Fronte koje se postave pred njih, te su obaveze svih žena našeg grada u osmomartovskom takmičenju.

Konferencija radničko-službeničke nabav. potrošačke zadruge u Banjoj Luci

U nedelju 5. o. mj. u 10 sati prije podne održana je konferencija zadrugara banjalučke radničko-službeničke nabavno-potrošačke zadruge. Konferencija je bila zakazana za pretprošlu nedjelju, odgođena je radi slabog odziva članova. Ali na ovoj puta ogromna većina zadrugara nije našla za shodno da učestvuje na svojoj zadružnoj konferenciji. Ovo je zaista za najoštriju kritiku, jer teško je pretpostaviti da kod tolike već ne otsustvuje razumijevanje značaja ovakovih sastanaka i pretresanja rada unutar zadruge čiji su problemi neposredno vezani za najosnovnije životne potrebe njenih članova. Vrlo je žalosno konstatovati da je od 3.500 domaćinstava koliko je učlanjeno u zadrugi, učestvovalo svega 100 lica. Ovakav nemar neminovno će se odraziti na radu zadruge, a to će ići na uštrb samih zadrugara, ako on, dopuste da im zadružna svijest ostane na sadašnjem nivou.

Konferenciji je zasjedao čitav upravni odbor čiji je pretsjednik drug Ibrahimbegović Mustafa otvorio konferenciju i predložio sli edeći dnevni red: 1) referat o radu uprave od poslijednje skupštine do sada sa diskusijom, 2) razni prijedloži zadrugara. Dnevni red je usvojen i pretsjednik je dužem referatu iznio rad upravnog odbora i zadruge u toku posljednjeg vremenskog perioda, osvrnuvši se prethodno na odnos zadruge prema pravedi uopšte. Podvlači ogromnu ulogu zadruga u ishrani i snabdijevanju naroda i sasvim drukčiji današnji položaj zadrugarstva, koje više ne podliježe eksploataciji privatnog kapitala što se ima zahvaliti izmijenjenoj društvenoj i ekonomskoj podlozi zadrugarstva u novoi Jugoslaviji.

Radu samog odbora zamjera se što nije pravilno riješio sve probleme a razlog viđi uglavnom u tome što su članovi preopterećeni raznim drugim dužnostima da se rad svedo na tri — četiri člana Izvršnog odbora.

Zatim detalino obrazložio poslovanje zadruge iznoseći razne pogriješke kao i uspjehe postignute u dosadašnjem radu.

Iako je prisustvovao malen broj zadrugara diskusija je bila neobično živa i plodna. Svi diskutanti slagali su se u osudi stava mnogih zadrugara koji rade ogovaraju i českaju po ugloima i ulicama razne nepravilnosti u zadruzi, nego da te stvari iznesu na ovakvim skupštinama. Nakon što su iznijeta razna mišljenja, kritike i prijedloži zadrugara — u ime upravnog odbora pretsjednik Ibrahimbegović odgovorio je posebno svakom diskutantu povodom njegovog osvrta ili pitanja.

Šta treba učiniti za što bolje rastурanje lista „Oslobođenje"

Jedna od preteongresnih obaveza Gradskog odbora Narodnog fronta je rasturanje lista »Oslobođenje«. Do danas nije se uspjelo da se ta obaveza svakodnevno v potpunosti izvrši. Razlog zato je prilično nedovoljno organizovano rasturanje lista po kvartovima, ustanovama i preduzećima. Treba preko kvartovskih odbora NF-a, preduzeća i ustanova popularisati dnevni list naše republike »Oslobođenje« koji tretira sva politička, ekonomska i sindikalna pitanja, list bez kojeg ne bi trebao biti ni jedan aktivista-frontovac, ni jedna čitaonica v kvartu, preduzeću ili školi. Potrebno je da ga imaju svi, jer on je donositi zadatke koje trebamo izvršavati, donosiće rezultate naših dnevnih, kroz njega ćemo vidjeti kako se radi na ekonomskom i kulturnom uzdizanju naše Republike Bosne i Hercegovine. Stvaranjem solidne mreže revizora po kvartovima, jedino na takav način, moći ćemo se uspješno rasturati list. Jedino tako va pomoć naših antifašističkih organizacija čiji članovi redovno treba da prate štampu iz naše Republike moći ćemo se izvršiti data obaveza. Interesovanje za ovai list postaće još veće ako on bude redovno donosio rezultate rada naših preduzeća i naših grada. Stvaranjem solidne dopisničke mreže v našem gradu to bi se moglo postići. O čemu i kako pisati? O svim onim radnim akcijama, donoseći konkretne rezultate rada, načini organizovanja rada koji je uslovio dobre rezultate kako bi se tim stečenim iskustvom koristili drugi, o nedostacima i njihovom otklanjanju, o raspoloženju radnih masa v svim radnim akcijama, o svemu tom v obliku dobrih i sadržajnih reportaža koje će se radio čitaiv.

Ako svaki aktivista frontovac, antifašistkinja i omladinac budu redovni čitaoci našeg dnevnog lista »Oslobođenja« ne samo da ćemo moći rasturiti 800 primjerака ovog lista, nego ćemo moći, a to nam je i dužnost, povećati broj čitaoca prema tome i rasturiti veći broj primjerака. Na tai način vrlo mnogo da list »Oslobođenje« čitaiv široke radne mase koje ćemo kroz njega svakodnevno pratiti uspjehe svoga rada na podizanju i obnovi naše zemlje.

Do danas naše antifašističke organizacije izvršavale su svoje date obaveze i pored svih teškoća koje su se stavile pred njih. I ovo puta riječ »nemoguće« treba da iscrtane. Dati obavezu v pretkongresnom takmičenju moramo izvršiti.

Radnici i radnice područnice „Bosnaplod" posjetili su drugove u štampariji „Glas"

Na posljednjem plenumu Mjesnog sindikalnog vijeća u Banjoj Luci drugarica Rajka Borojević dala je prijedlog da se organizuju uzajamni posjeti radnika raznih područja. Svrha posjeta bila bi upoznavanje radnika sa načinom i tehnikom posla u drugim područnicama čime bi se proširila njihova opća radna kultura, kao i jasniji uvid u položaj i stanje njihovih drugova sa ostalih radnih sektora. To bi bez sumnje doprinijelo zbliženju i jačanju drugarskih odnosa u radničkim redovima. Prijedlog je usvojen kao potpuno umjesan i već je počela i praktična inicijativa. Niu su dali radnici i radnice podružnice »Bosnaplod« iz banjalučke cigarete bezalkoholnih pića. 10. o. mj. pod rukovodstvom svog stručnog referenta Rajke Borojević ili su posjetili tiskaru Okružne Fronte. Drugovi su pokazali veliki interes za svaki detalj u radu štampanje u čemu im je pomogao stručnim objašnjenjima drug Slavo Podgorelec, sekretar podružnice grafičara. Banjalučki cigarete dončili su darove drugovima iz štamparije poklonivši im više boce voćnih sokova.

Očekujemo da će ostale podružnice organizirati ovakve međusobne posjete.

Pленum среског одбора Народног фронта у Бос. Градишки

На дан 3 јануара 1947 године одржан је састанак пленума Среског одбора НФ-а у Бос. Градишци. Овом пленуму присуствовали су од стране Окружног одбора Народног фронта другови Хасан Цинкић и Сајан Муњиза. Секретар Среског одбора НФ-а Мојчило Шушњар у свом реферату приказао је политичко стање у срезу, преглед рада масовних организација у оквиру Фронте, затим је изнио рад културних друштава, те опћенито о томе како дјелују организације Фронте. По прочитаном реферату развила се дискусија у којој је учествовало више чланова пленума. Друг Хасан Цинкић у своме излагању осврнуо се на спољну политичку ситуацију наше земље нагласивши колики је углед наша земља стекла у иностранству, те какве је успјехе постигла на заједничкој Конференцији мира и Скупштине Уједињених народа, раскринкавајући међународну реакцију која се служи свим средствима да би отежала спољно политички положај наше земље. Истакао је да је за народ Трста изво ван ипак донекле демократски статут, а то се захваљујући искреном заузимању моћног Совјетског Савеза искреног борца за права свих народа.

О задацима који стоје пред Народним фронтом, о потешкоћама на које се наилази говорио је друг Муњиза, наглашавајући да се мора радити на станом политичком уздизању и преваспитању маса. Друг Муњиза нарочито је нагласио да се много мора радити на учвршћењу братства и јединства Срба, Хрвата и муслимана, да се та најважнија и тековина Н. О. борбе сачува и даље изгради. Након завршене дискусије изабрано је 15 делегата за Конгрес Народног фронта Б. и Х.

К. Х.

Jedan čas na analfabetskom tečaju V. kvarta

Poslije pregleda zadaća i ponavljanja ranije obrađenog gradiva prešlo se na obradu sljedećeg slova. Na redu je slovo T. Lagano, bez imalo napora naučismo ga kao i ona ranije. Tražim kao obično nekoliko riječi koje počinju slovom »T«. Tito. Tito zaori se razredom. Kao da su se prethodno dogovorili svi izgovoriše ime našeg voljenog druga Tita. Kažite još koju riječ sa glasom »T«. Trst, top, tenk, redale su se pojedine riječi.

»Drugarice, molim vas, pričajte nam nešto o životu našeg Tita« — obrati mi se jedna omladinka iz posljednje klupe. »Kako se on još zove i gdje se rodio«. Ovakovim i drugim pitanjima obasipali su me polaznici moga tečaja. Na postavljenja pitanja odgovorila sam i počela opširnije govoriti o našem Maršalu i njegovom životu koji je prožet borbom i napornim radom za sreću i blagostanje našeg naroda. U razredu je nastala tišina. Veliko interesovanje zavladalo je medu njima. »Mi želimo da što više saznamo o njemu, jer nas je on uz pomoć naše vojske oslobodio od fašista« — dodade starica Fata. »Hoću li ja na tabli napisati Tito«. Starica malo pogurena izađe na tablu. Slobodnim drhtanjem ruke već naviknute na kredu pode pisati slovo po slovo. Napisala sam. Ja znam napisati njegovo cijelo ime. On se zove Josip Broz — Tito«. »Eh, napiši i to« — odgovorih joj ja radujući se interesu marljivosti mojih polaznika! »Znaćemo i mi napisati njegovo cijelo ime, dok naučimo još dva slova«, zavikaše drugi iz klupa. »Znaš li Fato, napiseti svoje ime i prezime«, upitam staricu? »Drugarice, dok naučim još dva slova, znaću napisati ime i prezime«, odgovori starica popravljajući svoje krive naočale.

Nurudinović Bisera

Рад у сеоској читаоници

Прије Отаџбинског рата у Украјини није било села без читаонице. У читаоници су сељаци могли не само да прочитају књигу или новине, него и да чују предавања и да виде приредбе. Њемачко фашистичко варвари порушили су ове културне установе украјинских села. И сада, обнављајући своје колхозе и села украјинski сељаци обнављају читаонице.

У селу Песочин у Харковској области, пошто су протјерани Њемци од читаонице није остало ни трага.

Иницијатор организовања читаонице у селу Песочин је учитељица Јелена Бољшова.

Формирана је једна група лица који су се обавезали да уреде читаоницу. Они су окречили кућу. Столари Ороџ и Стеблјев извршили су потребне столарске радове. Дио материјала је дао Сеоски совјет депутата трудбеника. Рејонски извршни комитет депутата трудбеника помогао је да се набави стакло. Набављен је намјештај. Извршена је претплата на листове. У току двије недеље кућа је била оправљена и уређена за читаоницу. Изабрана је управа читаонице.

Сеоска читаоница је постала центар цјелокупног културно-просвјетног рада у селу Песочину. Ту је вршено припремање за вршење избора у Врховни совјет СССР. Држани су реферати који су упознавали становнике села са Уставом СССР и са кандидатима за посланике.

Колхозни агроном Ј. Бојта чита предавања о најбољим агрономским мјерама које повећавају приносе. Такође држе предавања о свом раду мајстори високих приноса Галић, Копчајев и други.

За вријеме љета када су скоро сви одјасли отишли на пољске радове културно-просвјетни рад није престајао, он је спроведен по њиховима. Хор и оркестар су служили за разоноду послије рада.

И з СССР-а

С. СОРКИН

UPOZORENJE DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA I PENZIONERIMA

Od 1. januara 1947. g. preuzelo je Državno socijalno osiguranje zdravstvenu zaštitu državnih službenika, penzionera i članova njihovih porodica.

Svi navedeni sa područja ove Filijale obračače se za ljekarsku pomoć ljekarima državnog socijalnog osiguranja u mjestima stupovanja, odnosno najbliže ljekarni državnog socijalnog osiguranja.

Ujedno se upozoravaju državni službenici i penzioneri iz Banja Luke, da se u centralnoj ambulanti ove Filijale ordinira poslije podne od 16 do 18 sati.

Državni zavod
za socijalno osiguranje
Banja Luka

Pr. 64/II

Važno upozorenje

Kako je to javljeno još prije dva mjeseca, poništavanje izgubljenih ili uništenih dokumenata i isprava može se vršiti SAMO PREKO »SLUŽBENOG LISTA« NARODNE REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE U SARAJEVU. Svi oglasi te vrste, koji bi izašli u nekom drugom listu, NEMAJU ZAKONSKU MOĆ I VAŽNOST koja je potrebna za dobivanje novih dokumenata (duplikata), bilo da se radi o školskim svjedočanstvima, vojnim ispravama, ličnim legitimacijama, dokumentima za snabdijevanje hranom i tekstilom. Isto se takvi oglasi ne mogu objavljivati u službenim listovima izvan granica Narodne republike B. i H. u kojima onaj koji oglas daje živi na terenu ove federalne jedinice.

Sve takve oglase treba slati na adresu: Administracija »Službenog lista« Sarajevo, Pravosudna palata.

Svaka riječ oglasa stoji 2.- dinara, k tome treba pridodati još 2.- dinara kao taksu na taj oglas i još 5.- dinara za jedan primjerak takvog lista, u kome je oglas uvršten i na temelju koga se jedino može dobiti duplikat. Novac ili odgovarajući iznos u poštanskim markama šalje se unaprijed. Stoga se pozivaju svi oni koji žele proglasiti nevažećim neki dokument da to, pošto dobiju broj od one ustanove koja im je izgubljeno izdala, sami učine po gornjim uputstvima.

Ovim se također obavještavaju sve nabavljačko potrošačke zadruge da takvie slučajeve ne šalju u Uredništvo »Glas« kao što je to dosada bilo, nego da ih upozore na ovaj oglas.

RJEŠENJE Br. 62/50
Ministarstva finansija FNRJ

o povlačenju i zamjeni novčanica od Din. 1.000.- DFJ i o puštanju u opticaj nove novčanice od Din. 1.000.— izdanja Narodne banke FNRJ

Pošto se ustanovilo da se od inostranih agenata koji su neprijateljski raspoloženi prema našoj državi vrše pokušaji ubacivanja u našu zemlju falsifikovanih novčanica od Din. 1.0000.- DFJ, to u cilju da se naši građani obezbjede od eventualnog oštećenja donosim sljedeće

RJEŠENJE

1) Novčanica od Din. 1.000.- DFJ državnog izdanja povlači se iz opticaja i zamjenjuje se al pari, tj. bez odbitka i relacije 1:1.

2) Povlačenje će izvršiti Narodna banka FNRJ na svojim šalterima kod Glavne centrale, centrala i svih svojih filijala, i to u vremenu od 10. do 25. januara 1947 godine zaključno.

3) Počev od 26 januara 1947 godine novčanica od Din. 1.000.- DFJ prestaje biti zakonsko sretstvo plaćanja, ali će se moći naknadno zamijeniti kod Narodne banke FNRJ (Glavne centrale, centrala i svih njenih filijala) u roku od dalja 3 mjeseca, t. j. do 26 aprila 1947 godine zaključno.

4) U zamjenu za novčanicu od Din. 1.000.- DFJ koja se povlači iz opticaja, Narodna banka FNRJ izdavače novčanice drugih apoena, kao i svoju novu novčanicu od Din. 1.000.-, koju će pustiti u opticaj na dan 10. januara 1947 godine.

Ministar finansija FNRJ
zastupa
Boris Kidrič, s. r.

Kbr. 1 od 6. januara 1947 god.
u Beogradu.

KUĆA, jednokatna, novogradnja sa 5000 m² parcele u Banjaluci prodaje se povolino, te i mala obiteljska kuća, Banja Luka Radama 13, prizemno.

ŠAH

Od današnjeg broja »Glas« počinje donositi redovnu šahovsku rubriku u cilju da pristupačnim prikazima i komentarima raznih partija pomogne našim šahistima u njihovom razvoju.

●

Glavna nevolja početnika u šahu, da »izgubi prije nego je počeo igrati«, t. j. da mu se desi kakav maler (na primjer mat ili šah-seh), prije nego je načinio ono tuce poteza otvorenja. Svaki šahista čuo je začijelo — ili možda vidio — kako majstori i jaki igrači poteze otvorenja samo onako »istresu iz rukava« a onda kažu: sad počinje borba! A jadni početnik već je izgubio partiju (ili barem damu) prije nego je nabrojao tucet poteza. Prva je dakle briga početnika u tom da preživi 12. ili 16. ili ako ide i 20. poteza. Da to nije lako neka ga pouče t. zv. minijaturne partije, i neka ga utješi činjenica da se takove partije dešavaju i na finim majstorskim turnirima.

Evo kako je genijalni Aljehin zgrižao u šest poteza jednog anonimnog majstora.

Bijeli Aljehin — crni X. Y.

1. e2—e4 c7—c6 2. d2—d4 d7—d5 3. Sb1—c3 d5×e4 4. sc3×e4 Sb8—d7 5. Dd1—e2 (lukavac) Sg8—f6?? 6. Se4—d6 mat.

Svi ste bez sumnje čuli za velemajstora Keresa koji po mišljenju stručnjaka važi kao drugi igrač svijeta iza Botvinika. Iz sljedeće partije vidjećete da i on zna napraviti pa ceraj pa izgubiti u 10 poteza i to u dopisnoj partiji koja dopušta da na jednom potezu razmišljate po nekoliko dana.

Keres — Menke

1. e2—e4 e7—e5 2. f2—f4 e5×f4 3. Sb1—c3 Dd8—h4 4. Ke1—e2 (to je t. zv. Steinitzov gambit. Ne znamo da li je itko osim Steinitza s tim otvorenjem kao bijeli dobio partiju, pa ga zato nikome ne preporučamo) 4. d7—d5! 5. Se3×d5 Lc8—g4 6. Sg1—f3 Sb8—c6! 7. Sd5×c7? (potrebno je bilo 7. d2—d4. Da Keres, koji je jedan od najboljih dopisnih igrača na svijetu, srče u ovakove »tenpogubne« pustolovine to je dosta vrlo čudnovato)

7. Ke8—d8 8. Sc7×a8 Sc6—e5! 9. h2—h3 (Bijeli se sad mora boriti proti prijetnje S×f3, te L×f3 i Dh4—h5 s dobitkom dame)

9. Le4—h5 10. Th1—g1 (sad na 10. S×f3 11. g×f3 L×f3 12. K×f3 Dh5 ima bijeli obranu 13. Tg4. Ali crni ima drugi otvor!)

10. Dh4—g3! 11. Dd1—e1 Lh5×f3 12. g2×f3 Dg3×f3 mat.

Monosson — Fangul

1. e2—e4 d7—d6 2. d2—d4 g7—g6 3. Sg1—f3 Lc4×f7 Ke8×f7 6. Sf3—g5 Crni predaje.

●

UPOZORENJE ŠAHISTIMA

U nedjelju 12. januara o. g. održaće Vladimir Kozomara simultanu produkciju sa 20 igrača. Utakmica će se održati u 3 sata poslije podne u prostorijama hotel »Bosne«. Svi koji misle učestvovati treba da ponesu sa sobom šahovske garniture. Agitaciju za simultanu treba da sprovedu svi referenti šahovskih sekcija u pojedinim društvima.

Također se obavještavaju banjalučki šahisti da će uskoro Kozomara održati šahovski kurs na kojem će dati predavanja iz teorije otvaranja kao i o drugim stadijima šahovske partije. Svi koji misle pohađati ovaj kurs neka to javе na samoj simultanki.

ХУМОР

БИРОКРАТСКО ЦВИЈЕЋЕ

Бирократа упућује свог чиновника: средите ове формуларе по азбуци, онда их сортирајте по адресама, заведите их у дјеловодник, ударите штампиље, потпишите све па тек онда баците у кош.

NOVE KNJIGE!

KNJIŽARI „GLAS" ovih dana stigle su slijedeće knjige

Ilјf i Petrov: »Prizemna Amerika«	Din 55.—
Ilja Ehrenburg: »Putevima Evrope«	Din 20.—
Lenjin-Staljin: »O socijalističkom takmičenju«	Din 32.—
Mečnikov: »O darvinizmu«	Din 45.—
Cesarec: »Za novim putem«	Din 76.—
Đek London: »Beli očnjak«	Din 40.—
Šolohov: »Tihi Don« (I., II., III.)	Din 195.—
Iljin: »Priče o stvarima«	Din 58.—
Ostrovski: »Kako se kalio čelik«	Din 60.—
E. Vainich: »Obad«	Din 50.—
Kaverin: »Dva kapetana«	Din 50.—
Krleža: »Glembajevi«	Din 100.—

Popunite svoje biblioteke i čitaonice dobrim knjigama koje ćete dobiti u velikom izboru u knjižari »GLAS«.

Knjižara »GLAS«
ulica Veselina Masleše

Одговорни уредник Јоцо Марјановић, Бања Лука, Павлића 7. — Адреса уредништва и администрације: Ђуре Пуцара улица бр. 9, тел. 358